

Persconferentie
Vrijdag 1 december 2006 – 10.00 uur
Hof van Liere – Prinsstraat 13
Stadscampus

ter gelegenheid van de publicatie van
de vijftiende editie van

ARMOEDE EN SOCIALE UITSLUITING.
JAARBOEK 2006

JAN VRANKEN
KATRIEN DE BOYSER
DANIELLE DIERCKX
(RED.)

Uitgeverij ACCO, Leuven/Voorburg
Circa 496 pagina's, €34

Dit boek werd gerealiseerd met de steun van Vlaams minister van Welzijn,
Volksgezondheid en Gezin, Mevr. Inge Vervotte

Universiteit Antwerpen - Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen
OASeS (Onderzoeksgroep Armoede Sociale Uitsluiting en de Stad)
De Meerminne, St.-Jacobstraat 2, 2000 Antwerpen
Tel. 03 275 53 53 Fax 03 275 57 99
<http://www.ua.ac.be/OASeS>

I. De structuur van het Jaarboek

De 15de editie van het *Jaarboek Armoede en Sociale Uitsluiting* opent met een uitgebreid overzicht van de recentste statistieken, resultaten van wetenschappelijk onderzoek en beleidsontwikkelingen over armoede en sociale uitsluiting, anno 2006.

In een volgend deel van deze jubileumeditie overlopen we de voorbije 15 jaar. We maken samen met experts de balans op op het vlak van arbeid, onderwijs, huisvesting en gezondheid. Wat zijn de ontwikkelingen in de wetenschappelijke kennisverwerving over de problematiek? Welke vormen van sociale uitsluiting waren de voorbije jaren het prominentst in beeld en welke antwoorden formuleerden beleidsmakers daarop? We bekijken een aantal (oude en nieuwe) pijnpunten, we gaan na of die werden beantwoord en formuleren uitdagingen voor de toekomst.

Het voorlaatste deel gaat dieper in op een aantal thema's die vanwege hun inhoud of 'herkomst' internationaal gekleurd zijn. Dit jaar vinden de lezers bijdragen over armoede bij allochtonen, over kinderen in armoede, over de evolutie van het Europese armoedebeleid, over de Ierse armoedetoets en over het belang van regionale armoede-indicatoren.

We besluiten, naar goede gewoonte, met een becommentarieerd overzicht van de meest relevante statistische gegevens over armoede en andere vormen van sociale uitsluiting. In de periode tussen dit en het volgende Jaarboek vindt u geactualiseerde gegevens op de OASeS-website (<http://www.ua.ac.be/OASeS>).

Drie opmerkelijke uitdagingen in dit Jaarboek

Kinderarmoede...

... is op Europees niveau een belangrijk strijdpunt geworden. België scoort in vergelijking met andere Europese landen in de middenmoot. Bij ons leven 17% van de kinderen tussen 0 en 15 jaar onder de armoedegrens; in Vlaanderen gaat het om 12%, in Wallonië om 21% (SILC 2004). Hun aantal stijgt aanhoudend; in 2001 ging het om 12% (PSBH 2001), in 2003 om 16% (SILC 2003). Volgens Kind en Gezin werd in Vlaanderen in 2005 5,9% van de kinderen in een kansarm gezin geboren. Ook hier zien we een toename van het aandeel arme kinderen over de langere termijn; in 1993-1998 bedroeg het percentage nog 3,9%. Méér aandacht voor armoede bij kinderen is nodig; kinderen die in armoede opgroeien, lopen doorgaans een groot gevaar om zelf op een weinig benijdenswaardig sociaaleconomisch spoor terecht te komen.

Armoede bij allochtonen...

Etnische herkomst blijkt een zeer grote risicofactor om in armoede terecht te komen en dan vooral wanneer men van Marokkaanse of Turkse afkomst is. Van hen is meer dan de helft inkomensarm. Hun kinderen lopen ook beduidend meer achterstand op in het onderwijs, komen in richtingen terecht die weinig uitkomst bieden op de arbeidsmarkt en ze stromen slechts mondjesmaat door naar het hoger onderwijs. Zo bedraagt het aandeel allochtone jongeren dat een diploma hoger onderwijs behaalt 17%, terwijl dat bij autochtone leerlingen één op twee is. Ook op de arbeidsmarkt vinden we deze groepen ook vaker in de (langdurige) werkloosheid (24% werkloosheidsgraad tegenover 5,1% bij autochtone personen in Vlaanderen) of in preciaire arbeidsstatuten terug. De aanpak van sociale uitsluiting bij personen van (vooral) niet-EU-origine vinden we tot op vandaag amper terug in het inburgeringsdebat.

Wonen: huurders zijn soms € 43.600 minder waard dan eigenaars

Huisvesting is een van de domeinen waarop sociale uitsluiting tot schrijnende toestanden leidt. We stellen daarbij vast dat de overheidsmiddelen voor wonen in overgrote mate naar de middelste en hoge inkomensgroepen gaan en niet naar de huishoudens die de steun effectief nodig hebben. Zo ontvangt een huishouden met twee lage inkomens (koppel met twee kinderen) dat zijn hele leven een private huurwoning betreft €0 overheidssubsidie; wanneer hetzelfde type huishouden met een jaarinkomen boven € 31.600 een woning koopt, kunnen die mensen een woonbonus van maximaal €43.600 krijgen. Zij hebben dat cadeau vaak niet nodig.

II. VIJFTIEN JAAR(BOEKEN) ARMOEDE & SOCIALE UITSLUITING

In het *Jaarboek* wordt sinds geruime tijd een veelzijdige definitie van armoede gehanteerd, wat betekent dat we armoede niet louter zien als een tekort aan inkomen. We besteden daarom aandacht aan de belangrijkste ontwikkelingen op andere deelterreinen zoals arbeid, onderwijs, wonen en gezondheid. In wat volgt, bekijken we per domein telkens de huidige situatie, de evolutie tijdens de voorbije 15 jaren en een aantal uitdagingen voor de toekomst.

1. INKOMENSARMOEDE EN ONGELIJKHEID

De recentste data

Inkomensarmoede. 11,3% van de Vlaamse bevolking valt onder de armoedegrens (60% van het nationaal mediaan equivalent inkomen); voor heel België is dat 14,8%¹. Het netto-inkomen waaronder men als arm wordt beschouwd, bedraagt €777 voor een alleenstaande². Daarenboven heeft in Vlaanderen 13% van de geënquêteerden het gevoel financieel niet rond te komen (18,1% van de Belgen). Verhoogde armoederisico's worden in Vlaanderen opgetekend bij vrouwen (12%), 65-plussers (20%), alleenstaande ouders (27,6%). Wie in 2004 in een huishouden woonde waar niemand werkte en er ook kinderen waren, viel in 62% van de gevallen onder de armoedegrens; als er geen kinderen zijn is dat 'slechts' 25%. Personen van Turkse en Marokkaanse herkomst blijken een bijzonder hoog armoederisico te hebben: meer dan één op twee is onder de armoedegrens te vinden (berekeningen op basis van gegevens uit 2001).

Inkomensongelijkheid. Het inkomen van de 20% rijksten vertegenwoordigt 41,9% van de totale inkomenstaart na belasting in Vlaanderen; de 20% armsten krijgen na belasting 5,9% van het totale inkomen. Terwijl het aandeel van de rijksten verder blijft toenemen, zien we dat het afgelopen jaar de armsten opnieuw met een kleiner stuk genoeg moeten nemen.

In het perspectief van 15 jaar armoede(beleid)

Het aantal armen vertoont sinds de jaren negentig tekenen van een status quo; ook de samenstelling van de groep die onder de armoederisicogrens valt, blijft grotendeels hetzelfde. In het aandeel eenoudergezinnen in armoede zien we tekenen van een toename: van 25% in 2001 (op basis van PSBH-data) naar 31% in 2003 (SILC 2003) en 36% in 2004 (SILC 2004). Tegelijk nam de kloof tussen de netto-inkomens van de armsten en de rijksten de voorbije vijftien jaar – en zeker de laatste jaren – toe.

Uitdagingen voor de toekomst

Een eerste uitdaging is het welvaartsvast maken van de laagste uitkeringen en ze optrekken tot een behoorlijk niveau; nu liggen ze nog onder de armoedegrens en

---

¹ Bron: EU-SILC, 2004

² Voor een koppel komt dit overeen met €1.166; voor een alleenstaande ouder met één kind bedraagt de armoedegrens €1.010.

volstaan ze niet om te voorzien in de basisbehoeften. De kosten voor wonen slopen een belangrijk deel op van het inkomen bij huishoudens met een laag inkomen. Al dan niet op de sociale huurmarkt terecht kunnen, scheelt een behoorlijke slok op de borrel. Er is meer ondersteuning nodig voor personen die financieel nooit in staat zullen zijn om een woning te kopen. Aangaande inkomensbeleid treffen de schuchtere beleidsmaatregelen die overheidsinkomsten willen genereren op basis van het vermogen, vooral de kleine spaarders; de hogere inkomens kunnen zich een betere vermogensplanning veroorloven.

2. ARBEID

De recentste data

Vlaanderen schrijft dit jaar een hoopvoller arbeidsmarktverhaal dan de voorbije jaren: het aantal werklozen blijft hoog, maar daalt. Bepaalde kansengroepen - zoals vrouwen, ouderen en niet-EU-burgers - verbeteren ook in relatieve termen hun achtergestelde arbeidsmarktpositie. De schaduwzijde is echter dat vooral het aantal kortdurende werklozen afneemt; het aantal en aandeel van de langdurig werklozen stijgt daarentegen. Ook bij laaggeschoolden zien we weerom een toename van het werkloosheidsrisico; ze blijven ook langer werkloos, met de bekende gevolgen. Eenoudergezinnen, en vooral die met heel jonge kinderen, blijven evenzeer een bijzonder kwetsbare groep op de arbeidsmarkt; ze verdienen meer beleidsaandacht, te meer daar we voor hen een bijzonder hoog armoederisico optekenen. In Vlaanderen is 3% van de werkenden arm tegenover 19% of één op de vijf van wie niet werkt (werklozen, gepensioneerden, invaliden). Werk biedt met andere woorden een belangrijke maar geen volledige bescherming tegen armoede.

In het perspectief van 15 jaar armoede(beleid)

De kloof tussen laag- en hooggeschoolden op de arbeidsmarkt bleef nagenoeg onveranderd; bij het heropleven van de economie kunnen laaggeschoolden zelfs opnieuw achterop geraken omdat ze minder snel dan hooggeschoolden werk vinden. Bijna een op de vijf van de laaggeschoolden die niet beroepsactief is, had overigens nog nooit een baan en bouwde dus ook geen socialezekerheidsrechten op. Daarnaast blijkt dat de discrepantie tussen de kansen op de arbeidsmarkt voor vreemdelingen van buiten de 15 oorspronkelijke lidstaten van de EU en voor de autochtonen nergens in Europa zo groot is als in Vlaanderen en België. Hun doorgaans lagere onderwijsniveau is daarvoor niet de enige verklaring: de werkloosheidsdruk ligt immers even hoog bij hogergeschoolde allochtonen. Niet alleen onze gedachten gaan in de richting van méér discriminatie in ons land. Eerder onderzoek toonde dit aan.

Uitdagingen voor de toekomst

Uitdagingen voor de toekomst zijn het mobiliseren van competenties, een veelzijdig activerend ouderenbeleid, een doorgedreven diversiteitsbeleid en het gericht ondersteunen van de combinatie tussen gezinszorg en loonarbeid. Vooral het stimuleren en aanspreken van het beschikbare 'menselijke kapitaal' (bij

laaggeschoolden en vooral bij jonge allochtonen) lijkt een sleutelfactor. Daarmee zitten we al bij het volgende cruciale domein ...

3. ONDERWIJS

De recentste data

De continue stijging van het Vlaamse onderwijspeil en de hoge kwaliteit van ons onderwijs verhullen aanhoudende sociale ongelijkheden. Processen van uitsluiting beginnen op kleuterleeftijd en monden uit in een ongelijke startpositie op de arbeidsmarkt. De doorstroming naar het buitengewoon onderwijs én vooral de vaststelling dat in bepaalde types in dit onderwijs tot zes op de tien leerlingen uit zwakkere sociaaleconomische huishoudens komen, stemmen tot nadenken. Dat geldt evengoed voor de gigantische kloof die gaapt tussen Belgische en niet-Belgische leerlingen wat betreft schoolse achterstand³. Vlaanderen telt ook nog altijd 12,2% vroegtijdige schoolverlaters. Hoe lager het opleidingsniveau van jongeren, hoe moeilijker ze naderhand aan de slag geraken. Wie het secundair onderwijs niet afrondde, is zeer slecht af, maar dat geldt evenzeer voor leerlingen die het deeltijds BSO wel afmaakten: 35,6% van hen was na een jaar nog werkzoekend. Bij wie geen stage had gedaan (ongeveer de helft van de leerlingen doet geen werkervaring op!) is dat zelfs 45,4%. Ook het levenslang leren draagt weinig bij tot het wegwerken van sociale ongelijkheid.

In het perspectief van 15 jaar armoede(beleid) en uitdagingen

In de voorbije decennia verschoof de beleidsaandacht van ongelijke onderwijskansen van kinderen van arbeiders naar die van allochtone leerlingen en studenten. Wellicht zal die aandacht in de toekomst nog vergroten, onder meer via de structurele verankering van het gelijke-onderwijskansenbeleid. Ook zien we een groeiende actiebereidheid binnen de allochtone gemeenschap zelf, onder andere in initiatieven waarbij hoogopgeleide allochtonen anderen stimuleren om voor ASO te kiezen of om met hoger onderwijs te beginnen. Het blijft echter de vraag of dit soort initiatieven voldoende sterk is om de structurele uitsluitingsmechanismen in het onderwijssysteem en in de ruimere samenleving te counteren. De hele problematiek raakt immers aan diverse breuklijnen in de Vlaamse samenleving: de ideologische verzuiling, de sociale dualisering, de etnisch-culturele segregatie. De vraag is bovendien of voor allochtone leerlingen een inclusieve aanpak wel zal volstaan en of daarbovenop ook geen doelgroepgerichte maatregelen nodig blijven.

4. GEZONDHEID

De recentste data

De recentste gezondheidsenquête (2004) bevestigde dat er belangrijke sociaaleconomische verschillen blijven bestaan: zowel in het subjectieve gevoel dat mensen hebben over hun gezondheid als in het leven met chronische ziekten en

---

³ 12,9% van Belgische en 48% van de niet-Belgische leerlingen loopt tegen het einde van het lager onderwijs minimaal één jaar achterstand op. In het secundair onderwijs stijgt dit tot 33% bij de Belgische en 72% bij de niet-Belgische leerlingen

beperkingen, in mentale gezondheid en in levensverwachting. Bovendien wees recent onderzoek uit dat leven in sociaaleconomische deprivatie vroegtijdige veroudering in de hand kan werken. Ook de verschillen in leefstijl zijn van groot belang, omdat ze een verregaande impact op de gezondheid kunnen hebben. Ondanks de invoering van de maximumfactuur in 2001, blijft de financiële toegankelijkheid van de gezondheidszorg een probleem voor wie een minder gunstige sociaaleconomische positie bekleedt. In Vlaanderen moet 5,3% van de huishoudens medische consumptie uitstellen om financiële redenen; 23,3% vindt de kosten van gezondheidszorgen moeilijk te dragen.

In het perspectief van 15 jaar armoede(beleid)

Onderzoekers stelden de voorbije jaren vast dat ook in ons land de sociale positie bepalend is bij het voorkomen van gezondheidsproblemen, bij (vroegtijdig) overlijden en bij de toegang tot (verschillende segmenten van) de gezondheidszorg. De overheid richtte zich vooral op de aanpak van die laatste factor, de toegankelijkheid van de zorg, en niet op de structurele componenten van ongelijkheden in ziekte en gezondheid. Er werd vooral gekozen voor het afbouwen van financiële drempels, vanuit de stelling dat wie ziek werd daardoor niet in de armoede mocht verzeilen. Dat sommige mensen een hoger risico lopen om ziek te worden, had minder aandacht.

Uitdagingen voor de toekomst

Maatregelen die gericht zijn naar groepen in de marge klinken vaak beloftevol. Toch brachten ze niet altijd het verhoopte resultaat: omdat ze de doelgroep onvoldoende bereiken, ontoereikend zijn of onvoldoende afdwingbaar zijn. Het betrekken van doelgroepen en/of hun vertegenwoordigers bij beleidsvorming en -evaluatie kan nuttig zijn bij het fijnstemmen van specifieke maatregelen. Er is – behalve de zorg voor een meer toegankelijke eerstelijnszorg – ook behoefte aan een meer gerichte preventie en gezondheidsbevordering, aan kennisopbouw en effectmeting. Tot slot dient ook meer beleidsaandacht te gaan naar de verschillen in leefstijl(risico)factoren tussen kinderen en jongeren uit verschillende sociaaleconomische groepen. Die verschillen in rookgedrag, eetgewoonten en beweging vormen de ideale voedingsbodem voor toekomstige ongelijkheden in ziekte en vroegtijdige sterfte.

5. HUISVESTING

De recentste data

Op basis van de gegevens van de Socio-Economische Enquête uit 2001 blijkt dat er sprake is van een polarisering van de woningmarkt: in vergelijking met twintig, dertig jaar geleden verzwakt het profiel van de huurder op de sociale woningmarkt. Deze huisvest grote groepen ouderen, weduwen, alleenstaanden, eenoudergezinnen en gezinnen die van een vervangingsinkomen leven. De private huurmarkt geeft een meer gespleten beeld: ze herbergt niet alleen wie wegens het gebrekkige aanbod niet op de sociale huurmarkt terecht kan, maar ook wie snel een woning nodig heeft of startende jongeren. De eigendomssector wordt gedomineerd

door koppels en tweeverdieners, maar herbergt ook een aanzienlijk aandeel huishoudens met een zwak profiel.

In het perspectief van 15 jaar armoede(beleid)

Vandaag betalen de lage inkomens en wie in slechte (huur)woningen woont, de prijs voor de krupper geworden woningmarkt. Huisjesmelkerij en krottenverhuur tieren welig; de wachtlijsten van sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren zijn ellenlang. Vlaanderen heeft een schromelijk tekort aan sociale huurwoningen en slaagt er niet in om een woningvernieuwingsbeleid van de grond te krijgen. De overheid doet niet alleen weinig, ze gebruikt ook inefficiënte technieken. Ze kanaliseert de overheidsmiddelen voor huisvesting in overgrote mate naar de middelste en hoge inkomensgroepen en niet naar die huishoudens die de steun effectief nodig hebben. Zo ontvangt een huishouden met twee lage inkomens (koppel met twee kinderen) dat zijn hele leven een private huurwoning betreft € 0 overheidssubsidie; eenzelfde huishouden met een inkomen boven € 31.600 dat een woning aankoopt, kan een woonbonus van maximaal € 43.600 bekomen, een cadeau dat men vaak niet nodig heeft. De private huurmarkt huisvest een groot aandeel ouderen (en dat zullen er nog meer worden in de toekomst): de vraag is of we de oude, arme, bejaarde huurders overlaten aan de grillen van de markt.

Uitdagingen voor het huisvestingsbeleid

Eén: om de woningmarkt naar behoren te laten werken en het recht op wonen te realiseren, moeten voldoende kwalitatieve woningen worden aangeboden. Om het bouwvolume op te krikken, moet de overheid zelf meer (doen) bouwen en moet de private sector gestimuleerd worden om meer te bouwen.

Twee: er is een huurbeleid nodig, waaraan drie luiken zitten. Er moeten dringend meer sociale woningen worden gebouwd, het aantal SVK-woningen moet drastisch omhoog en er moeten maatregelen worden genomen om de private huursector leefbaar te houden door een combinatie van een veralgemeende huursubsidie (gekoppeld aan een basiskwaliteit) en financiële stimulansen.

Uitdaging drie betreft het starten van een woningkwaliteitsbeleid, waarbij de overheid zelf de leiding neemt.

6. HET OVERHEIDSBELEID INZAKE ARMOEDEBESTRIJDING

‘De economie versterken’ en ‘meer banen’ vormen de rode draad in het algemene beleid van de Europese, federale en Vlaamse overheden. Onderwijs wordt nog gezien als een belangrijk instrument om de slagkracht op de arbeidsmarkt te verhogen; de zachtere sectoren zoals zorg, welzijn of cultuur worden naar het achterplan geduwd. In deze beleidssectoren worden ‘plichten en verantwoordelijkheden’ vaak zeer expliciet geformuleerd en gesanctioneerd, maar de overheid gaat vrijuit bij het niet-nakomen van haar grondwettelijk verankerde engagement om de sociale grondrechten te vrijwaren.

Versnipperd over verschillende overheden en bevoegdheden

Waar ligt het armoedebeleid op de Vlaamse beleidskaart? Niet in het centrum, want daar bevinden zich de economische thema's. Sinds enige tijd (gelukkig) ook niet meer aan de rand. Geleidelijk aan kreeg het Vlaamse armoedebeleid een eigen gezicht. Het houdt expliciet rekening met de veelzijdigheid van de thematiek. Ook het idee om meerdere actoren nauwer bij de beleidsvoorbereiding te betrekken, vond geleidelijk ingang. Men wil de participatie van mensen die in armoede leven, stimuleren. Dat moet grotendeels gebeuren via de uitvoering van het armoededecreet (van 21 maart 2003): via de ondersteuning van de verenigingen waar armen het woord nemen, het overkoepelend Vlaams netwerk, via de tewerkstelling van ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting. Daarnaast worden mensen in armoede ook geconsulteerd voor de opmaak van het Vlaams Actieplan Armoede (voorjaar 2007), dat alle maatregelen rond armoedebestrijding bundelt, en via het permanent armoedeoverleg.

Op het lokale sociale vlak, ook aangestuurd door het Vlaamse niveau, wordt volop gesleuteld aan de beleidsplannen voor het Lokaal Sociaal Beleid. Die beleidsplannen moeten de krijtlijnen voor het beleid voor de periode 2008-2014 uitzetten. Ook hier staat participatie - inbegrepen van mensen in armoede - centraal.

Het tweejaarlijks verslag van het Steunpunt Armoede (Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, 2006) bundelt voorstellen om armoede te bestrijden. Die voorstellen werden verzameld tijdens ontmoetingen met een ruim publiek in alle Belgische provincies. Dat gebeurde naar aanleiding van de tiende verjaardag van het *Algemeen Verslag over de Armoede* (1995). De waarde van zo'n instrument staat en valt met het politieke enthousiasme waarmee men het opvolgt en ermee aan de slag gaat; dat bleek in het verleden niet al te groot. Daarom stelt de inleiding van het verslag dat deelnemers dit keer ook écht antwoorden verwachten op hun vragen en voorstellen aan beleidsvoerders.

Een rapport dat meer politieke aandacht krijgt (wegens zijn verankering op Europees niveau), is het Strategisch Rapport voor Sociale Bescherming en Insluiting (waarin het 'Nationaal Actieplan Sociale Insluiting' werd geïntegreerd). Daarin vormen kwaliteitsvolle en betaalbare woningen voor iedereen, activering en diversiteit en de strijd tegen kinderarmoede de concrete aandachtspunten voor het armoedebeleid voor de periode 2006-2008.

Een belangrijke maatregel *op federaal niveau* is de geplande aanpassing aan de welvaart van de laagste uitkeringen in de sociale zekerheid en de sociale bijstand, het verhogen van de koopkracht van gepensioneerden en de maatregelen die worden genomen op het vlak van huisvesting, energiararmoede en de opvang van asielzoekers.

Op Europees niveau zien we dat de ambities van het Lissabonproces ook dit jaar beperkt blijven tot economische groei en banen, en dat de oorspronkelijke sociale en ecologische paden van het plan steeds meer worden verlaten. Niettemin blijft op andere terreinen, niet het minst dat van de arbeidsmarkt, het beleid hoofdzakelijk aangestuurd vanuit de Europese geledingen. We bekeken binnen de grenzen van de EU ook een voorbeeld van een goede beleidspraktijk op het gebied

van armoede. We vonden dat in Ierland, waar bij elk beleidsprogramma en elke maatregel de overweging wordt gemaakt of ze effect hebben – en zo ja, welk effect - op de omvang van armoede of op de situatie van mensen in armoede.

Enkele opmerkelijke cijfers

Eind december 2005 waren 35.000 huishoudens ‘gedropt’* voor elektriciteit en 24.000 voor aardgas. 342 Vlaamse huishoudens waren dan volledig afgesloten van elektriciteit en 435 voor aardgas.

Lage-inkomensgezinnen (de 10% armsten) besteden ruim een derde van hun budget aan wonen: gemiddeld €483 of 34,7%. Bij de hoogste inkomensgroep gaat het om een bedrag dat bijna dubbel zo hoog is (€915), maar dat slechts 20,9% van de totale uitgaven opslorpt.

In 40% van de gevallen ligt de oorzaak van overmatige schuldenlast bij ‘onvoorziene omstandigheden’ (zoals echtscheiding, ziekte, werkloosheid of detentie).

Ondanks de stijging en de indexatie van het leefloon blijven de uitkeringsbedragen ver onder de inkomensarmoedegrens: een alleenstaande ontvangt sinds 1 oktober 2006 €644,48 op maandbasis wat €133 te weinig is om de Europese armoedegrens voor een alleenstaande (€777) te halen. Met andere woorden: dit bedrag ligt 17% onder de armoedegrens.

In 2005 deden 106.550 mensen een beroep op voedselbanken. Dit aantal blijft stijgen.

Eén op de twee Vlaamse werkzoekenden is al langer dan een jaar in dat geval; dit verhoogt hun armoederisico.

Eén op de zes allochtone jongeren behaalt een diploma hoger onderwijs, tegenover één op de twee autochtone jongeren.

Een laaggeschoolde die zich aanbiedt op de arbeidsmarkt heeft bijna twee keer zoveel kans om werkloos te zijn als een hogergeschoolde.

In 2005 stonden 76.726 kandidaten op de wachtlijsten van de sociale huisvestingsmaatschappijen; gemiddeld wacht men 805 dagen (een stijging ten opzichte van voorgaande jaren). Als het huidige bouwtempo van sociale woningen aanhoudt, is er 62 jaar nodig om iedereen die op de wachtlijsten staat te huisvesten. Om de volledige door de overheid gedefinieerde doelgroep te huisvesten, is tegen het huidige tempo 155 jaar nodig.

In 2005 waren er gemiddeld 83.105 gerechtigden op een Recht op Maatschappelijke Integratie; 41.643 gerechtigden op Maatschappelijke Hulp; 88.411 rechthebbenden op een Gewaarborgd Inkomen voor Bejaarden of op een Inkomensgarantie voor Ouderen.

* Hierbij wordt het contract door de energieleverancier opgezegd, veelal wegens betalingsproblemen; de consument moet dan voor energielevering terugvallen op de netbeheerder.

4. MEER WETEN?

Het *Jaarboek* is een product van de Onderzoeksgroep ‘Armoede, Sociale Uitsluiting en de Stad’ (OASeS) van de faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen, departement Sociologie van de Universiteit Antwerpen. Het wordt gefinancierd door de Vlaamse regering en uitgegeven door Acco (Leuven/Leusden).

Bij het verschijnen van het *Jaarboek* organiseren we op dinsdag 5 december 2006 aan de Universiteit Antwerpen (Stadscampus) een colloquium over *Armoede & sociale uitsluiting ge-boekt: een balans van 15 jaar feiten en beleid* (zie bijgevoegde folder en www.ua.ac.be/oases).